

วารสารปรัชญาปริทรรศน์

JOURNAL OF PHILOSOPHICAL VISION

ISSN: 1513-6620 (Print) × ISSN: 2773-9643 (Online)

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/phiv/index>

Research Article

การถอดบทเรียนการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนหมู่บ้านป่าไผ่และหมู่บ้านแม่โป่ง

อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

Lessons Learned on Social Control for Community Strengthening: A Case Study of Pa Phai Village and Mae Pong Village, Doi Saket Districts, Chiang Mai Province

ดิษฐ์พิเชช สุวรรณโพธิ์¹, กัญญ์ฐิตา ศรีภา²

Ditpichet Suvarnabhodhi¹, Kantita Sripa²

ARTICLE INFO

Name of Autor:

1. ดิษฐ์พิเชช สุวรรณโพธิ์

คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Ditpichet Suvarnabhodhi

Faculty of Social Sciences, Royal Police
Cadet Academy, Thailand

Email: doctoriajaa@gmail.com

Corresponding Author:

2. รศ.พ.ต.อ.ดร. กัญญ์ฐิตา ศรีภา

คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Assoc.Prof.Pol.Lt.Col.Dr. Kantita Sripa

Faculty of Social Sciences, Royal Police
Cadet Academy, Thailand

Email: kantita.sripa@gmail.com

คำสำคัญ:

กระบวนการควบคุมทางสังคม; ชุมชน

เข้มแข็ง

Keywords:

Social Control; Community Strengthening

Article history:

Received: 14/06/2022

Revised: 08/09/2022

Accepted: 21/03/2023

Available online: 10/06/2023

How to cite:

Suvarnabhodhi, D. & Sripa, K. 2023.

Lessons Learned on Social Control for
Community Strengthening: A Case

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the use of social control processes to build a strong community of the community. 2) To study the problems and obstacles in using the social control process to build a strong community of the community. 3) To extract lessons on good practice in using social control process to build a strong community, a case study of Bamboo Forest Village and Mae Pong Village, Doi Saket District, Chiang Mai Province This research was a qualitative research involving 13 in-depth interviews and 30 participants in the exchange of knowledge. The research tool was a semi-structured interview. Analysis is done by analyzing documents and organizing forums to exchange knowledge and analyze data by classifying and organizing the data.

The results showed that 1. Social control processes were used to build strong communities of the community in many respects due to cultural beliefs. Which is a way of life in a concept based on faith and belief. The group of people in the community who have faith will be the strength of the group to participate in activities or to act according to their beliefs. 2. From the problems and obstacles, it was found that the lack of participation of people in the community in solving community problems may be due to building a strong community. That must arise from a sense of responsibility towards one's own community. Problems in the role and potential of leaders in the community may be because leaders should have leadership,

Study of Pa Phai Village and Mae Pong Village, Doi Saket Districts, Chiang Mai Province. *Journal of Philosophical Vision* 28 (1), 106-112.

awareness of drug problems, have a role in coordinating with authorities, and have awareness of drug problems. 3. The results of the lesson on good practice in the use of the social control process. It was to create a strong community that found that the strategies for building a strong community of the community of Pa Phai Village and Mae Pong Village were 5 factors: 1) community management, 2) promoting participation in community management, 3) building a learning process in community management, 4) building community management networks and, 5) protecting one's own community.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งของชุมชน 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งของชุมชน 3) เพื่อถอดบทเรียนวิธีการปฏิบัติที่ดีในการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนหมู่บ้านป่าไผ่และหมู่บ้านแม่โป่ง อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 13 คน และผู้เข้าร่วมเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 30 คน เครื่องมือในการวิจัยใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์เอกสาร และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกและจัดระบบข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1. มีการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งของชุมชน หลายประการ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากวัฒนธรรมความเชื่อ เป็นแนวการดำเนินชีวิตในกรอบความคิดตามความศรัทธาต่อความเชื่อ กลุ่มคนที่อยู่ในชุมชนที่มีความศรัทธา จะเป็นพลังกลุ่มให้เข้าร่วมกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรมตามความเชื่อ 2. จากประเด็นด้านปัญหาและอุปสรรคพบว่า ปัญหาขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการแก้ปัญหาของชุมชน อาจเป็นเพราะการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ต้องเกิดจากจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อชุมชนของตนเอง ปัญหาด้านบทบาทและศักยภาพของผู้นำในชุมชน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้นำควรมีภาวะผู้นำ ตระหนักต่อปัญหาเสพติด มีบทบาทในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ มีการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาเสพติด 3. ประเด็นผลการถอดบทเรียนวิธีการปฏิบัติที่ดีในการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ที่พบว่า กลยุทธ์ในการสร้างชุมชนเข้มแข็งของชุมชนของชุมชนหมู่บ้านป่าไผ่และหมู่บ้านแม่โป่ง 5 ประการ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการชุมชน 2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน 3) การสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการบริหารจัดการชุมชน 4) การสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการชุมชน และ 5) การป้องกันชุมชนของตนเอง

1. บทนำ

ปัจจุบันยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย มีขอบเขตและความรุนแรงขยายตัวมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการผลิต การค้าและการลำเลียง ซึ่งการแพร่ระบาดของยาเสพติดก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการบริหารประเทศ เนื่องจากส่งผลเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การก่อคดี

อาชญากรรม อุบัติเหตุ การลักขโมย ฯลฯ ทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการบำบัดรักษาและการป้องกันปราบปราม รวมทั้งสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ที่ไม่สามารถก่อให้เกิดผลผลิตแก่ประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2562)

จากการวิเคราะห์ถึงวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ชุมชนตำบลบ้านแม่โป่ง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถจัดการได้ด้วยคนในชุมชนเอง นั้น พบว่า มีการนำเอาศาสนธรรมมาใช้เป็นแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จนก่อให้เกิดกระบวนการเคลื่อนไหวในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนมีพลังมากขึ้น สามารถร่วมกันวางแผนดำเนินงานและเสริมสร้างศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็งและสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่คนในชุมชน (รุ่งทิพย์ กล้าหาญ, 2560) นอกจากนี้ยังพบว่า การใช้กระบวนการที่มีส่วนอย่างสำคัญที่ช่วยแก้ไขปัญหายาเสพติดต่าง ๆ ช่างต้นและมีความสอดคล้องกับบริบท ความเชื่อ ค่านิยม และวิถีชีวิตของคนในสังคม/ชุมชนได้อย่างเหมาะสม ก็คือ การนำรูปแบบการควบคุมทางสังคมที่พัฒนามาจากคนในสังคมมาใช้เป็นกระบวนการหลักในการแก้ไขปัญหายาเสพติด การควบคุมทางสังคมที่เหมาะสมถือได้ว่าเป็นวิธีการที่มีระเบียบและมีมาตรการต่าง ๆ ที่นำมาใช้จูงใจหรือเหนี่ยวนำบุคคลให้ปฏิบัติตามความคาดหวังของสังคม หรือชุมชน โดยการควบคุมทางสังคมนั้นถือเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่สำคัญที่ใช้ในการจัดระเบียบทางสังคม ซึ่งหากการควบคุมทางสังคมสามารถใช้อย่างได้ผล พฤติกรรมของปัจเจกบุคคลก็จะสามารถปรับเปลี่ยน/ปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคม/ชุมชนคาดหวังไว้ และก็จะนำมาสู่การแก้ไขปัญหายาเสพติดต่าง ๆ ทางสังคม ไปจนถึงทำให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกันของคนในสังคมได้ (เอกชัย ไชยอำพร, 2560)

ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาดอบทเรียนการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ของตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีการปฏิบัติที่ดี ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนใน 2 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านป่าไผ่และหมู่บ้านแม่โป่ง เพื่อดำเนินงานผ่านกระบวนการทางสังคมการใช้ชีวิตของคนในพื้นที่แต่ละพื้นที่หมู่บ้าน มีสภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดผ่านกระบวนการของชุมชน ข้อมูลเชิงประจักษ์ถึงที่มาของการประสบความสำเร็จในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อนำเสนอเป็นต้นแบบสำหรับการแก้ไขปัญหายาเสพติดสำหรับชุมชนอื่น ๆ และเป็นแนวทางเสริมสร้างศักยภาพให้คนในชุมชนมีความเข้าใจในกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างยั่งยืน ส่งผลต่อการจัดระเบียบทางสังคมที่มีความมั่นคง ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านป่าไผ่และหมู่บ้านแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านป่าไผ่และหมู่บ้านแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

2.3 เพื่อถอดบทเรียนวิธีการปฏิบัติที่ดีในการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนหมู่บ้านป่าไผ่และหมู่บ้านแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

การวิจัยเรื่อง การถอดบทเรียนวิธีการปฏิบัติที่ดีในการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อรักษาความเป็นชุมชนเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านป่าไผ่และหมู่บ้านแม่โป่ง อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ทำการศึกษาวิเคราะห์ทั้งข้อมูลเอกสาร (document analysis) และเก็บข้อมูลภาคสนาม (field study) โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) 13 คน และจัดประชุมกลุ่มแบบเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากผู้เข้าร่วมเวทีเสวนา 30 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interviews) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้วิธีการถอดบทเรียนวิธีการปฏิบัติที่ดีในการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านป่าไผ่และหมู่บ้านแม่โป่ง โดยจัดประชุมกลุ่มแบบเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกและจัดระบบข้อมูล (สุภางค์ จันทวานิช, 2553)

4. ผลการวิจัย

ผลการถอดบทเรียนการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยมีการประชุมจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่า 1. มีการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งของชุมชน มี 7 ประการ คือ 1) โดยผ่านความเชื่อและทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับระเบียบแบบแผนทางวัฒนธรรมของชุมชน 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน 3) ความเป็นผู้นำของชุมชน 4) ผ่านกฎหมายและการบริหารงานของหน่วยราชการและคณะกรรมการหมู่บ้าน 5) กลไกของรัฐ 6) ความเชื่อทางศาสนา, ศีลธรรม และ 7) การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน 2. มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง มี 6 ประการ คือ 1) ปัญหาด้านวัฒนธรรมชุมชน ทำให้ไม่สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสมัยใหม่ 2) ปัญหาขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง 3) ปัญหาด้านบทบาทและศักยภาพของผู้นำในชุมชน 4) ปัญหาคนในชุมชนขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและนโยบายของรัฐในการปราบปรามยาเสพติด 5) ปัญหาค่านิยม เหตุผล และความเชื่อของคนในชุมชนยังคงยึดติดความเชื่อโชคลางมากกว่าการจัดระเบียบสังคม และ 6) ปัญหาคนในชุมชนไม่เชื่อกระบวนการยุติธรรมและการทำงานของตำรวจ สำหรับผลการถอดบทเรียน พบว่า วิธีการปฏิบัติที่ดี คือ การใช้กลยุทธ์ในการสร้างชุมชนเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านป่าไผ่และหมู่บ้านแม่โป่ง ที่ประสบผลสำเร็จมี 5 ประการ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการชุมชน 2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน 3) การสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการบริหารจัดการชุมชน 4) การสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการชุมชน และ 5) การป้องกันชุมชนของตนเอง

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการถอดบทเรียนการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านป่าไผ่และหมู่บ้านแม่โป่ง อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นที่น่าสนใจในการอภิปราย 3 ประเด็นดังนี้

5.1 มีการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งของชุมชน หลายประการ คือ 1) โดยผ่านความเชื่อและทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับระเบียบแบบแผนทางวัฒนธรรมของชุมชน 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน 3) ความเป็นผู้นำของชุมชน 4) ผ่านกฎหมายและการบริหารงานของหน่วยราชการและคณะกรรมการหมู่บ้าน 5) กลไกของรัฐ 6) ความเชื่อทางศาสนา, ศีลธรรม และ 7) การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากวัฒนธรรมความเชื่อ เป็นแนวการดำเนินชีวิตในกรอบความคิดตามความศรัทธาต่อความเชื่อ กลุ่มคนที่อยู่ในชุมชนที่มีความศรัทธา จะเป็นพลังกลุ่มให้เข้าร่วมกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรมตามความเชื่อ สอดคล้องกับแนวคิดของ Barry B. Powell (2003) ที่กล่าวว่า ความเชื่อจึงมักจะผูกกับสภาพธรรมชาติที่ถ่ายทอดต่อกันมา วัฒนธรรมความเชื่อของกลุ่มจะให้ความสำคัญกับบทบาทการนำของผู้นำกลุ่มอย่างมาก มีความเหนียวแน่นของคนในชุมชนด้านกิจกรรมประเพณี ตามความเชื่อสูง การที่คนในชุมชนมีความผูกพันต่อกัน เมื่อมีกิจกรรมสาธารณะคนในชุมชนส่วนใหญ่จะเข้ามามีส่วนร่วมร่วมสนับสนุนหรือร่วมดำเนินการเป็นลักษณะของชุมชน ระบบความเชื่อจะเป็นจุดเริ่มต้นของภูมิปัญญาในการจัดกิจกรรมที่กำหนดแนวทางในการทำพิธีกรรมหรือมีข้อห้ามข้อที่ต้องปฏิบัติ ในด้านของกระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งผ่านความเป็นผู้นำชุมชนนั้น

5.2 จากประเด็นด้านปัญหาและอุปสรรคในการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านป่าไผ่และหมู่บ้านแม่โป่ง อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ที่สำคัญ ที่พบว่า ประการแรก คือ ปัญหาขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการแก้ปัญหาของชุมชน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการสร้างชุมชนเข้มแข็งต้องเกิดจากจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อชุมชนของตนเอง ชุมชนต้องมีความต้องการที่จะร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนเอง และต้องเปิดโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมแก้ปัญหาในทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยุทธ์ วรรณสุข (พ.ศ. 2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน กรณีจังหวัดลพบุรี พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน คือการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีอิทธิพลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมรับประโยชน์มีความสำคัญมากที่สุด และยัง สำหรับประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ในด้านต่อมา คือ ปัญหาด้านบทบาทและศักยภาพของผู้นำในชุมชน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้นำควรมีภาวะผู้นำ ตระหนักต่อปัญหาเสพติด มีบทบาทในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ มีการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาเสพติด ก็จะสามารถเตรียมความพร้อมในการแก้ปัญหาและนำชุมชนในการแก้ปัญหาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยุทธ์ วรรณสุข (2563) ที่พบว่า ปัจจัยชุมชน ได้แก่ นโยบายด้านยาเสพติดผู้นำที่เข้มแข็งความตระหนักต่อปัญหาเสพติด เครือข่ายชุมชน การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ การรับรู้ข่าวสารด้านยาเสพติด และการฝึกอบรมด้านยาเสพติดมีอิทธิพลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน

5.3 ประเด็นผลการถอดบทเรียนวิธีการปฏิบัติที่ดีในการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ที่พบว่า กลยุทธ์ในการสร้างชุมชนเข้มแข็งของชุมชนของชุมชนหมู่บ้านป่าไผ่และหมู่บ้านแม่โป่ง

5 ประการ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการชุมชน 2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน 3) การสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการบริหารจัดการชุมชน 4) การสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการชุมชน และ 5) การป้องกันชุมชนของตนเอง ทั้งนี้ ยังมีปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชน อันได้แก่ การพัฒนาบทบาทของผู้นำชุมชน การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาชุมชน การบริหารทีมงานเฝ้าระวังยาเสพติด การเรียนรู้และการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางกฎหมายและโทษยาเสพติด การสร้างเครือข่าย ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ และการปลุกจิตสำนึกภักดีถิ่นฐานของคนในชุมชน และการประกอบอาชีพโดยยึดแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เนื่องมาจากจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน ทำให้หน่วยงานราชการในชุมชนเข้ามามีบทบาทเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ตามนโยบายของรัฐ ซึ่งต่อมาชุมชนแห่งนี้สามารถสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหาและแก้ปัญหาเสพติดของหมู่บ้าน โดยการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคม มีการทำความเข้าใจบริบทของชุมชน การศึกษาทัศนคติของคนในชุมชน การจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติด ยังพบว่า สามารถแก้ปัญหาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม, มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อสร้างอาชีพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งตนเองสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน, มีการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือ และเฝ้าระวังยาเสพติดระดับในชุมชน และมีการแต่งตั้งแกนนำเยาวชน การสร้างบุคลากรคนดีของชุมชนเป็นแบบอย่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัย ปริญญาสุทธินันท์ (2562) ที่ได้ศึกษาวิจัยการถอดบทเรียนการจัดการชุมชนทุ่งตำเสา มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีผู้เข้าร่วมเสวนา ประกอบด้วย ผู้นำองค์กรชุมชน ผู้นำชุมชน ชาวบ้านในชุมชน นักเรียน พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนักวิชาการ พบว่า การจัดการชุมชนทุ่งตำเสา เสริมเน้นการจัดการด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานทุนของสังคมทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติที่สอดคล้องกับวิถีชุมชนโดยเน้นการพัฒนาเสาหลัก คือ เศรษฐกิจชุมชน ทั้งนี้งานพัฒนาขับเคลื่อนโดยองค์กรชุมชนต่าง ๆ ภายใต้ผู้นำที่มีภาวะผู้นำ การบริหารจัดการที่ดี การจัดการความรู้ รวมถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ครัวเรือน ระดับชุมชน สังคมที่สร้างความอยู่ดีมีสุขให้แก่คนในชุมชนนอกจากนี้ยังสามารถใช้กรณีศึกษาดังกล่าวเป็นแนวทางให้แก่ชุมชนอื่น ๆ นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการชุมชนของตนเองได้

6. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การวิจัย การถอดบทเรียนการใช้กระบวนการควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนหมู่บ้านป่าไผ่และหมู่บ้านแม่โป่ง อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน โดยการยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการสร้างพลังให้เกิดค่านิยม หรือ บรรทัดฐานของสังคม อันเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งเป็นแนวทางในการพัฒนาควบคุมดูแลและขัดเกลาทางสังคม ให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกันของสังคม เป็นพื้นฐานในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง

2) ควรส่งเสริมกระบวนการควบคุมทางสังคมหรือวิธีการในการควบคุมอย่างเป็นระเบียบแบบแผนให้มากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนารูปแบบการควบคุมทางสังคมในอนาคต

3) ควรมีการพัฒนาเยาวชนให้มีบทบาทเป็นผู้นำเยาวชน โดยให้มีความรับผิดชอบ ตั้งแต่ในระดับครอบครัว พัฒนาไปสู่ระดับกลุ่ม องค์กร เรื่อยไปจนถึงในระดับชุมชน อันจะสามารถทำให้เกิดการพัฒนาชุมชนของตนเองได้อย่างยั่งยืน

6.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาทุนการควบคุมทางสังคมที่ส่งผลต่อการมีธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชน
- 2) การควบคุมทางสังคมที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมด้านบวกของคนในสังคม
- 3) ศึกษาการถอดบทเรียนการสร้างชุมชนเข้มแข็งในพื้นที่เสี่ยงต่อปัญหาเสพติด เพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต

7. เอกสารอ้างอิง

ประยูรที วรรณสุข. 2563. การสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน กรณีจังหวัดลพบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*. 12 (1), 347-361.

รุ่งทิพย์ กล้าหาญ. 2560. กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดด้วยหลักพุทธธรรมในหมู่บ้านป่าไผ่ ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่. *ในรายงานวิจัยเชียงใหม่: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่*.

สุภาพค์ จันทวานิช. 2553. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2563. *แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

เอกชัย ไชยอำพร. 2560. *รูปแบบและวิธีการควบคุมทางสังคมต่อความเป็นหนึ่งเดียวกัน: กรณีศึกษาชุมชนพฤษภา*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ: สถาบันชาติพัฒนาบริหารศาสตร์

อุทัย ปริณญาสุทธินันท์. 2562. การถอดบทเรียนการจัดการชุมชนทุ่งตำเสา. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 39 (3), 63-80.

Barry B. Powell. 2003. *Classical Myth*. University of Wisconsin-Madison New Jersey: Pearson.